

Dirijori și violoniști

Corina BURA

În plină toamnă, când încă nu s-a declanșat febra pregătirilor pentru tradiționalele sărbători de iarnă, viața muzicală a Capitalei abundă în manifestări atractive, încât fideliile sălilor de concert sunt puși la grea încercare atunci când trebuie să-și stabilească prioritățile. Unul dintre cele mai plăcute așezăminte încărcate de spiritualitate a redeschis după mulți ani porțile, reluând tradiția după care biserica a fost și va fi un centru de cultură. Orchestra de Cameră a Radioului sub bagheta lui **Horia Andreescu** a susținut la Catedrala Sf. Iosif un superb program care a cuprins lucrări de **Schubert** (*Simfonia a V-a în Si b*), **Mozart** (*Concertul pentru vioară în La major și Simfonia nr. 39 KV 543*), încheind cu apoteoticul Do major al *Te Deum*-ului de **Haydn** Hob. XXIII la care și-a adus contribuția excelentul cor al aceleiași instituții condus de **Dan Mihai Goia**. Repertoriul a fost ales cu multă grijă, adaptat ambianței, iar undele sonore au fost amplificate de arcurile înalte, de extracție gotică, ale catedralei, un edificiu care are una dintre cele mai bune acustici

Dan Mihai Goia

din București. Clar-obscurul a evidențiat acea adumbrire pe care o poartă muzica lui Schubert,

considerată grațioasă și serafică, dar care, pentru cel care vibrează la aceeași înălțime, poartă imensa durere pe care angelicul autor al *Simfoniei Neterminate* o ascunde din dragoste față de umanitate. Simfonia de Mozart, prima din așa-numita „*Trilogie finală*”, a fost preferată tocmai pentru caracterul ei solemn, fiind singura din ciclu care are o introducere majestuoasă, lirism predominant, cu teme elansate asemenea *Concertului în La* pentru vioară, armonii îndrăznețe și accente sărbătorești. Totul a culminat cu cel de-al doilea *Te Deum*, un opus cu caracter grandios, scris de Haydn pentru Maria Theresa. Solistul concertului a fost **Liviu Prunaru**, foarte bine cunoscut în lumea reală a violonisticii mondiale, nu numai pentru numeroasele și înalte premii pe care le-a câștigat de-a

lungul traseului său profesional, ci mai ales pentru faptul că este un interpret harismatic, sub ale cărui mâini dăruite sună indescritibil de frumos un Guarneri care odinioară a aparținut lui Jan Kubelik. Bisul oferit, celebrul *Andante* din *Sonata a II-a* a marelui Johann Sebastian, a fost inspirat de reculegere și împăcare, trăiri pe care numai în spații speciale le poți dobândi. Orchestrele de o anume calitate sunt în general instrumente pe care **Horia Andreescu** „le acordează” de foarte mulți ani cu mare știință și plăcere, prin care realizează concerte memorabile, iar micul ansamblu postat în fața altarului principal a cântat cu multă

acuratețe și însuflețire, stimulat de rezonanța specială a bisericii și de publicul care a umplut până la refuz lăcașul.

2. La numai câteva zile după ineditul perimetru în care a evoluat orchestra de la Radio, **Horia Andreescu** a continuat seria „majoră” la Filarmonică, dirijând joi și vineri seara **Johannes Brahms** (*Concertul pentru vioară în Re*) și **Dmitri șostakovici** (*Simfonia a IX în Mi b major*), la care s-a adăugat o lucrare scrisă de un tânăr compozitor care, în ultima vreme, reușește să se facă remarcat în conștiința publicului consumator de

Mihai Măniceanu

muzica deja „clasică”- **Mihai Măniceanu**, *Sempre risoluto*, pentru pian și orchestră, în p.a.a., solist fiind însuși autorul. Atracția serii a reprezentat-o violonistul **David Grimal**, aflat la cea de a patra apariție pe scenele bucureștene, timp în care și-a stabilit o strategie a repertoriului care, iată, culminează, după părerea noastră, cu cel mai pretențios concert al literaturii violonistice. Urmărind performanțele competiționale internaționale se poate afirma că doar un număr restrâns de mari premii au fost acordate celor care au optat în finale pentru acest concert, tocmai fiindcă pune probleme de conținut extrem de pretențioase, oferta „expresie de sine” fiind îngădită de o scriitură complicată. **David Grimal** este violonistul care își supune stilul interpretativ unei permanente rafinări, care a înglobat pe rând

accentele sevei fierbinți a muzicii lui Piazzola, lirismul de tip mendelssohnian, iar acum compacitatea și monumentalismul specific marii capodopere germane. Emisia sonoră se

Florin Croitoru

redefinește cu multă versatilitate, iar această ultimă apariție a convins printr-un sunet ardent, când incisiv, când poetic (foarte frumos construită mișcarea mediană), permanent supravegheat, în concordanță cu sensul pe care dorește să-l imprime ideii muzicale. Grimal a optat pentru un final, *Allegro giocoso ma non troppo vivace*, în care și-a definit un univers propriu prin care a renunțat la atributul „alert” în favoarea pregnanței clarității și a caracterului, după unii comentatori *unghereze*. În sfârșit, bisul oferit nu a făcut decât să confirme fantezia și plasticitatea gustului său în materie de stil, fiind în ton cu acel *Zeitgeist* al evocării ethosului baroc.

Sempre risoluto se înscrie în corpusul alcătuirilor de tip concertino, în care un ascultător fin și avizat sesizează cizelarea și cultura de care autorul s-a „contaminat” prin contactul cu marii maeștri pe lângă care a învățat: Ștefan Niculescu, Dan Dedi, alți conducători de cursuri din străinătate al căror bursier a fost, dar care nu este străin nici de lumea lui Aurel Stroe. Mihai

Măniceanu lucrează în general pe contraste bine definite, generatoare de tot atâtea sentimente diverse. O tentă de virtuositate străbate acest opus, în care pianistul și compozitorul se completează reciproc într-o ambianță cvasi-jazzistică, uneori de inspirație: „*Euthanasia*” (Măniceanu) vs. „*Hypercardia*” (Dan Dedi), ca să ne permitem un joc al sonorităților și al sferei noțiunilor.

Finalul concertului a propus același festiv Mi bemol major al *Simfoniei nr. IX*, cea mai concisă dintre cele 15 scrise de șostakovici. Concepută în 1945, ea este alcătuită din 5 mișcări, fiind o operă de inspirație obiectivă, cu suficientă prospețime, deși nu este cea mai populară, în pofida unor pagini foarte frumoase și originale din mișcarea secundă (o melodie orientală la clarinet) și a dramatismului din *Largo* (partea a IV-a care este precedată și sudată cu *Presto* și cu *Allegretto*-ul final) unde evoluează recitative pe timbrurile grave ale trombonului și fagotului. Arta lui Horia Andreescu s-a impus și prin competența cu care acompaniază soliștii, prin acea iscusință de a pătrunde în gândirea interpreților, anticipându-le intențiile. Relația cu David Grimal este una mai veche, cei doi colaborând în tălmăcirea *Anotimpurilor* lui Piazzola, iar afinitățile sale cu muzica lui șostakovici sunt deja de mult cunoscute. Orchestra Filarmonicii „George Enescu” a realizat cu multă participare acest dificil program, întreaga performanță fiind răsplătită cu vii aplauze.

3. Un afiș dedicat integral muzicii lui **Ceaikovski** semnifică egalul unui succes de sală asigurat. Doi artiști, dirijorul **Cristian Brâncuși** și violonistul **Florin Croitoru**, a căror prezență este sporadică la Atheneu, au re-dat viață paginilor marelui compozitor rus. Multe statistici arată că muzica lui Ceaikovski este una dintre cele mai agreate de publicul Terrei, cu precădere al continentului american unde numele sau este

legat de inaugurarea celebrei Carnegie Hall. Muzica sa, care țâșnește din sufletul său frământat, pesimismul său progresiv reflectă, materializează poate tot atât de multe întrebări, răspunsuri la întrebări sau, mai tragic, soluții la criza morală și alienarea lumii contemporane. Ceaikovski devine prin forța artei sale un mediator secret al relației dintre om și destin. Cristian Brâncuși a propus o variantă fidelă a programului partiturii *Simfoniei a V-a în mi minor*, plasată sub semnul *fatum*-ului, a supunerii totale în fața predestinării, a omului care încearcă totuși să creadă în refugiul oferit de credință. Conflictul reprezintă oglinda lumii reale care oscilează între consolare și disperare, întrupată muzical de evidențierea temei „destinului”, temă aflată într-o permanentă transformare.

Filarmonica bucureșteană are în momentul de față un colectiv de instrumentiști foarte bine pus la punct, cu instrumente de calitate și cu un mare repertoriu asimilat, astfel încât interpretarea acestui moment al creației ceaikovskiene s-a ridicat la un înalt nivel. Pentru a termina într-o notă mai optimistă, *Concertul pentru vioară în Re major*, a adus atât prin muzica sa, cât și prin interpretul serii, acea notă de încredere și vigoare cu care uneori autorul încarcă paginile literaturii concertante după modelul marilor capodopere clasice. Florin Croitoru este cu siguranță unul dintre interpreții care se desfășoară cu deplină ușurință pe cele câteva foarte dificile pasaje ale concertului și pe finalul plin de arcuri scânteietoare. Natura sa violonistică este una dintre cele stenice, foarte potrivita cu elanul și forța necesară susținerii discursului muzical. Tema secundă și linia extrem de romantică a *Canzonettei* au constituit tot atâtea momente în care și-a etalat frumusețea sunetului. Părăsind sala, am rămas cu acel gând care însoțește o pozitivă emoție: *Ceaikovski for ever!*